

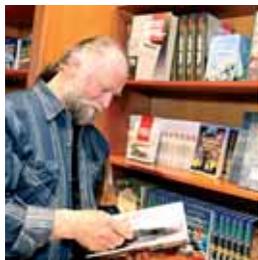
ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.13 (3229) ●

● ЧАЦВЕР, 7 КРАСАВІКА, 2011

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Кнігарня з камфортам
Ва ўтульным месцы сталіцы цяпер можна не проста выбраць патрэбную кнігу, набыць яе, але і прыемна правесці час **Стар. 2**

Знічкі Айчыны
Стар. 3

На “Еўрабачанні” загуцаць цымбалы
Аўтары песні для “Еўрабачання-2011” акцэнтавалі ўвагу на нацыянальным каларыце **Стар. 4**

ПАДЗЕЯ

“Крыштальная Паўлінка” ў рыцарскім замку

Прызны і прэміі Беларускага саюза тэатральных дзеячаў сёлета ўручаліся ў незвычайнай абстаноўцы

Іван Ждановіч

Рыцары на конях сустракалі гасцей свята ў рыцарскім замку, вядомым раней як Дом творчасці “Тэатральны”, пад Астрашыцкім Гарадком. Трубілі рогі, гудзелі дуды, білі барабаны — замак поўніўся музыкой сярэднявечча. Рыцары паказвалі прадстаўнікам тэатральнай эліты, што такое двубоі, госці з цікавасцю разглядалі зусім не бутафорскія мячы, кальчугі, шлемы ды іншы рыштунак. І нават маглі павучыцца сярэднявечным танцам, як зрабілі гэта ў ліку іншых артысты Ігар Фільчанкоў і Зоя Белавосцік.

Прыгожа, крэатыўна ў гісторыка-культурным цэнтры “Рыцарскі замак” ушаноўваліся тэатральныя таленты. Што ж, вяртанне ў сучаснае жыццё рыцарскай рамантыкі — таксама дзея са знакам эфектнай тэатральнасці. А кіраўнік СТД, вядомы драматург Аляксей Дудароў, як аказалася, і сам не супраць паўдзельнічаць у святах, міжнародных турнірах, якія ладзіць рыцарскі “Ордэн Паўночнага Храма” на чале з магістрам Дзмітрыем Несцюком. Сам магістр, дарэчы, разам з рыцарамі і прыгожымі паннамі вітаў лю-

дзея тэатра з усіх рэгіёнаў Беларусі, ладзіў для іх свята ў сваёй рэзідэнцыі.

Выступаючы на пачатку імпрэзы з нагоды Міжнароднага дня тэатра, міністр культуры Павел Латушка падкрэсліў, што сёлета ўдвая больш, чым летась, выдаткавана сродкаў на новыя пастаноўкі ў тэатрах рэспубліканскага падпарадкавання. “Тэтак адбылося ўпершыню ў гісторыі краіны, — удакладніў П. Латушка. — То добры знак, яскравае сведчанне клопату дзяржавы пра развіццё тэатральнай творчасці. І яшчэ лічба: на 40 адсоткаў мы павялічылі выдаткі на ўтрыманне тэатраў — таксама важны стымул для творчага росту калектываў”. Ён выказаў спадзяванне, што і рэгіянальныя ўлады будуць больш сродкаў накіроўваць на развіццё тэатраў. Нядаўна прынята пастанова Саўміна, у адпаведнасці з якой да 2013 года плануецца адрамантаваць будынкі ўсіх дзяржаўных тэатраў. Іх, нагадаў міністр, у Беларусі 28, і яшчэ 2 — прыватныя. Запланавана і ўзвядзенне новага будынка для Мінскага тэатра-студыі кінаакцёра.

Шэраг рэжысёраў, акцёраў, работнікаў тэатра з нагоды свята атрымалі нагрудныя знакі

Прыз “Крыштальная Паўлінка” — у артысткі Веры Кавалеравай

Міністэрства культуры, ганаровыя граматы. Так адзначаны іх высокі прафесіяналізм, значны ўклад у развіццё тэатральнага мастацтва.

Міністр таксама паведаміў, што сёлета пры тэатрах пачнуць стварацца апякунскія рады, якія дапамогуць умацаваць іх фінансава, эканамічна, паспрыяюць рэалізацыі новых тэатральных праектаў, арганізацыі гастроляў.

На пачатку лета плануецца ўпершыню ўручаць Нацыянальны тэатральны прэміі. Цэлы тыдзень у Мінску будуць ісці спектаклі тэатраў з усіх рэгіёнаў Беларусі, і амаль трыццаць з іх падалі ўжо ў Мінкультуры заяўкі. лепшых з лепшых вызначыць Беларуская тэатральная акадэмія, якая ствараецца: у яе ўвойдуць прызнаныя майстры і карыфеі сцэнічнага мастацтва. → **Стар. 4**

Фарбы творчага сяброўства

Сяргей Кочатаў

Сумесная выстава творчых работ студэнтаў мастацка-графічных факультэта Віцебскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя П. Машэрава і Смаленскага дзяржаўнага ўніверсітэта ладзілася ў Віцебску да Дня яднання народаў Беларусі і Расіі

Па словах дэкана мастацка-графічнага факультэта Віцебскага ўніверсітэта Дзмітрыя Сянько, навучальныя ўстановы супрацоўнічаюць ужо больш за дзесяць гадоў, перыядычна абменьваюцца выставамі, праводзяць сумесныя творчыя акцыі і летнія практыкі. Так, летам 2010 года віцебскія студэнты прайшлі практыку ў Смаленску, а смаленскія будучыя мастакі — у беларускім абласным цэнтры. Студэнты актыўна вывучалі новае асяроддзе, помнікі гісторыі і архітэктуры, што знайшло адлюстраванне ў іх работах. Вынікі летніх пленэраў якраз і склалі аснову выставы, якая разгарнулася ў выставачнай зале мастацка-графічнага факультэта Віцебскага ўніверсітэта. Усяго ў экспазіцыі — каля 40 работ.

Гледачам прадстаўлены цікавыя краявіды старадаўніх гарадоў. Пры гэтым па тэхніцы выканання работы смаленскіх і віцебскіх мастакоў адрозніваюцца. Калі віцебскіх мастакоў-графістаў вызначае экспрэсія, цяга да эксперыментавання ў кантэксце традыцый Віцебскай мастацкай школы, то ў смаленскіх калег вітаецца класіка, акадэмічны жывапіс.

ЯК СПРАВЫ, ДЫСПАРА?

Словы з водарам Бацькаўшчыны

Прыемна было бачыць, з якім імпэтам вучні ў адной з бібліятэк Цюмені як мага хутчэй імкнуліся перакласці з беларускай мовы на рускую: “палеска” — “подснежник”, “сябры” — “друзья”, “арэлі” — “качели”... Адчувалася, што беларуская мова для іх не чужая — родная.

Арганізавалі ж такі конкурс для вучняў школы № 60 горада Цюмені ў абласной дзіцячай навуковай бібліятэцы імя К. Лагунова яе супрацоўнікі. Гэта было адно з мерапрыемстваў Тыдня дзіцяча-юнацкай кнігі. Тэматычныя заняткі “Юбілей пісьменніка — свята для чытача” праводзілі супрацоўнікі аддзела беларускай

культуры Дома нацыянальных культур “Будаўнік” і актывісты Нацыянальна-культурнага таварыства “Аўтаномія Беларусь”. Спачатку ж вучні знаёміліся з біяграфіяй і творчасцю знакамітага баечніка Кандрата Крапівы. Як вядома, у сакавіку былі 115-я ўгодкі Кандрата Кандратавіча. Гучалі байкі, вершы, а яшчэ і

Беларусачкі з Цюмені

беларускія песні, іх выдатна выконвала Юлія Чарапанова, сама з нашчадкаў сібірскіх беларусаў-“самаходаў”.

Затым школьнікі глядзелі пазнавальны культуралагічны фільм “Гуканне Вясны”, у ім багата песень, жывога фальклорна-этнографічнага матэрыялу. У юных гледачоў, вядома ж, узнікла шмат пытанняў:

“Хто пячэ з цеста галёпы?”, “Навошта беларускія дзяўчаты папяровых птушак на дрэвы развешваюць?”, “Чаму пад час абраду “Гуканне Вясны” дзяўчатам абавязкова трэба пагушкацца на арэлях?”... Ніводнае з пытанняў не засталася без увагі арганізатараў, а некаторыя адказы шукалі весела і ўсе разам. → **Стар. 4**

“Белавія” перайшла на летні расклад

У новай версіі карты палётаў нацыянальнага авіяперавозчыка шмат запатрабаваных маршрутаў

Напрыклад, у першы дзень чэрвеня адкрыецца рэгулярная лінія Мінск — Хельсінкі — Мінск. Рэйс будзе выконвацца тройчы на тыдзень. У аэрапорце Мінска новы напрамак будзе састыкаваны з маршрутамі «Белавія» ў Екацярынбург, Ерэван, Маскву і Тбілісі. Магчыма, будуць наладжаны транзітныя перавозкі праз Хельсінкі ў аэрапорты Скандынавіі, Паўднёва-Усходняй Азіі, Паўночнай Амерыкі.

З 10 чэрвеня з’явіцца кірунак Калінінград — Брэст, прычым пасажыры “Белавія” атрымаюць магчымаць падарожнічаць у Калінінград без транзітнай візы. Як і раней, у летнім раскладзе авіякампаніі з’явіцца рэйсы на Гановер, Манчэстэр, Сочы, адкрыецца транзітная лінія Германія — Казахстан (Астана, Кастанай, Паўладар, на Караганду) з перасадкай у аэрапорце Мінск.

Пасля некалькіх гадоў перапынку адновіцца палёты ў Сімферопаль. Рэйсы будуць выконвацца па аўторках і пятніцах, першы — 17 чэрвеня. Нарэшце, павялічыцца частата палётаў па ўжо існуючых напрамках: Баку, Багумі, Варшава, Калінінград, Ларнака, Парыж, Прага, Санкт-Пецярбург, Стэкгольм, Тэгеран, Тэль-Авіў, Франкфурт. Лётаць па летнім раскладзе самалёты “Белавія” будуць да 29 кастрычніка.

У новай мінскай кнігарні “PRэзентацыя” — вельмі зручныя ўмовы для чытачоў

Кнігарня з камфортам

Ва ўтульным месцы сталіцы, што непадалёк ад стэлы “Мінск — горад-герой” на праспекце Пераможцаў, цяпер можна не проста выбраць патрэбную кнігу, набыць яе, але і прыемна правесці час

Іван Яцкевец

Дырэктар выдавецтва “Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі” Таццяна Бялова расказала гасцям на прэзентацыі, што новая кнігарня ад самага пачатку задумвалася як устаноўва шматфункцыянальная. Акрамя прасторных паліц з кнігамі, гэтак званай зоны гандлю, тут ёсць, напрыклад, энцыклапедычны навукова-метадычны цэнтр. Пад правядзенне розных культурна-асвет-

ніцкіх мерапрыемстваў разлічана прэзентацыйная зона. А яшчэ ў кнігарні знайшлося месца для кавярні, дзе за кубачкам кавы аматары кнігі могуць абмяркоўваць апошнія навіны.

Кнігарня “PRэзентацыя” становіцца яшчэ адным цікавым культурна-асветніцкім асяродкам горада. Дарэчы, у энцыклапедычным навукова-метадычным цэнтры, як высветлілася, будуць праводзіцца і пасяджэнні рэдкалегіі выдавецтва. Там

створаны ўмовы і для працы са шматлікімі аўтарамі, рэцэнзентамі, чытачамі. У цэнтры, казалі спецыялісты, зручна праводзіць экспертызу кніжнай прадукцыі, аўтарам можна атрымаць кансультацыю пры падрыхтоўцы навукаёмкіх прац, найперш энцыклапедычнага характару. А на выпуску такіх кніг, як вядома, і спецыялізуецца выдавецтва, творчы калектыў якога сёлета стаў лаўрэатам прэміі Прэзідэнта Беларусі “За духоўнае адраджэнне”.

Гэтая ўзнагарода, нагадаем, атрымана за стварэнне дзвюх адметных кніг: “Зямля сілы. Белавежская пушча” і “Радзівілы. Альбом партрэтаў XVIII—XIX стагоддзяў”.

Цікавым аб’явае стаць і доўгатэрміновы праект кнігарні “PRэзентацыя” пад назвай “Выстава аднаго малюнка”: арганізатары штомесяц будуць прадстаўляць адзін твор і яго аўтара, а наведвальнікі змогуць пэўны час любвацца новай карцінай.

СТЫЛЬ ЖЫЦЦЯ

Праца з адчуваннем дабрыні

Сёлета на рэспубліканскім конкурсе “Жанчына года”, які ўжо ў трэці раз праводзіўся “Беларускім саюзам жанчын”, з’явілася новая намінацыя — “За ўдалы дэбют у бізнесе”. Перамогу атрымала Марына Міхалькова. Шмат часу Марына аддае дабрачыннасці.

Кацярына Мядзведская

— Марына Юр’еўна, чаму вы вырашылі займацца, як мне здаецца, не зусім жаночай справай?

— Спачатку таксама думала, што будаўніцтва — занятак не для жанчын. Але потым я стала разважаць больш прагматычна, зразумела, што будаўнічы бізнес даволі перспектыўны. Тым больш, што пасля ўніверсітэта працавала ў адной будаўнічай фірме. Добра вывучыла рынак і яго спецыфіку. І вось два гады, як стварыла сваю кампанію.

— Хто, калі не сакрэт, падтрымліваў вас?

— Пачыналі бізнес разам з мужам. Але хутка ён адышоў увогуле ад спраў. Сёння сапраўдную падтрымку адчуваю ад калектыва. Усяго ў офісе працуе 15 чалавек, і кожны — прафесіянал. Яны некалі паверылі ў мяне, цяпер я веру ў іх. Разам мы дасягнулі добрых вынікаў і рухаемся наперад.

— Марына Юр’еўна, як ваша кампанія стала партнёрам дабрачыннага фонда “Дакрананне да жыцця”?

— Адночы пазнаёмілася з дырэктарам фонда Ларысай Івашкевіч. Неяк я ўзяла мяне з сабой у Бараўляны — у дзіцячы

анкалагічны дыспансер. Там бачыш хваробу сваімі вачыма, разумеш цану жыцця людзей. Хоць і гаворыцца: “Здароўе не купіш”, ды бывае так, што далейшае жыццё залежыць ад сродкаў. Менавіта тады я і зразумела: трэба дапамагаць. Справа не толькі ў матэрыяльнай дапамозе — дзецям патрэбна ўвага. Часта прывозім у бальніцу фрукты, цукеркі, цацкі. Лічу, што пра дабрачыннасць трэба гаварыць. Сёння шмат хто можа рабіць добрую справу. Варта знаходзіць час для ўвагі і спачування. Прычым, заўважыла, дабрачыннасць прывяз-

У Марыны Міхальковай шмат жыццёвых планаў

вае: пачынаеш сябраваць з сем’ямі, даведвацца пра далейшы лёс дзяцей, якім нечым дапамог...

— Якія ў вас жыццёвыя прырытэты?

— Прызванне жанчыны — гэта мацярынства. Паўнацэннае жыццё мне немагчыма ўявіць без сям’і. У мяне ёсць сын Мікіта, яму два гады. Гэта маё самае вялікае багац-

це. Безумоўна, хачу мець яшчэ дзяцей.

— Пад час размовы звярнула ўвагу: у вас шмат дыпламаў самых розных...

— Так, за ўдзел у прафесійных конкурсах. Шмат падзячных пісьмаў за ўдзел у рабоце фонда “Дакрананне да жыцця”. Самы галоўны дыплом — “Жанчына года”.

ВЕСТКИ

Вяртанне з небыцця

Наталля Раманоўская

Соф’я Таразевіч, жыхарка Мінска, даведлася аб падрабязнасцях гібелі брата праз 65 гадоў пасля заканчэння Вялікай Айчыннай вайны. Увесь гэты час малодшы лейтэнант, камандзір узвода пешай разведкі Сяргей Рачкалаў лічыўся прапаўшым без весткі.

Цяпер Соф’я Іванаўне ўжо 75 гадоў. Два гады таму яе пляменнік вырашыў пачаць пошукі свайго родзіча і раздрукаваў з сайта Цэнтральнага архіва Мінабароны Расіі данясенні, у якіх была і інфармацыя пра “безваротна страчаных” саветскіх воінаў. Насупраць прозвішча Рачкалаў С. І. значылася: “Забіты 12.02.1945”.

Па дапамозе ў росшуках магілы брата мінчанка звярталася ў розныя інстанцыі. Нарэшце, пасля запыту Беларускага таварыства Чырвонага Крыжа да польскіх калег, стала вядома месцазнаходжанне магілы Сяргея Рачкалава: Польшча, вёска Новыя Марзы.

І вось нядаўна Соф’я Таразевіч разам з мужам пабывалі на месцы пахавання. Усяго на могілках у Новых Марзах пахаваны астанкі 299 салдатаў Чырвонай Арміі, якія загінулі на пачатку 1945 года ў баях за вызваленне Польшчы.

Мільёны кветак сталіцы

Аляксандр Піліповіч

Вуліцы, паркі і скверы Мінска хутка расквеццацца ўсімі колерамі вясёлкі

З надыходам цёплых дзён усё больш працы ў тых, хто займаецца добраўпарадкаваннем і ўпрыгажэннем сталіцы. Нядаўна стала вядома, што ў вяснова-летні перыяд у Мінску будзе высаджана каля 11 мільёнаў кветак.

Такая лічба называлася нядаўна на нарадзе ў Мінскім гарвыканкаме. Адзначалася, што майстры зялёнага будаўніцтва парадуюць гараджан і гасцей сталіцы як колькасцю розных відаў кветак, так і разнастайнасцю. Так, толькі цыбульных раслін падрыхтавана каля 100 відаў, і пры гэтым яны будуць добра адаптаваныя для росту і цвіцення ў гарадскіх умовах. Спецыялісты плануюць таксама значна пашырыць асартымент і шматгадовых кветкавых раслін, якія будуць цвісці ў горадзе.

Знічкі Айчыны

У Беларусі, дзе прасторна прадстаўнікам розных канфесій і дзецям розных народаў, можна і турызм адмысловы ладзіць — з улікам знаёмства з асаблівасцямі розных рэгіёнаў сапраўды шматнацыянальнай краіны. Цікава па гарадах і мястэчках вывучаць і вытокі яўрэйскай літаратуры, культуры яўрэйскага народа. Шмат хто з ураджэнцаў старажытных паселішчаў зрабіў свой важкі ўнёсак у яўрэйскае прыгожае пісьменства. Давайце зазірнем хаця б на Міншчыну, у некаторыя яе паселішчы: Узда, Шацк, Дукора, Смілавічы, Ігумен (сённяшні Чэрвень), Беразіно... Якія яўрэйскія пісьменнікі адтуль родам?

Алесь Карлюкевіч

Спярша пабываем на Уздзеншчыне. У сённяшнім райцэнтры ў 1887 годзе нарадзілася пісьменніца Двора Барон. Першыя асветніцкія ўрокі атрымала ў роднай сям'і. Вядома, што на Міншчыне яна закончыла гімназію. А ў 1911-м выехала з Беларусі. Выйшла замуж за рэдактара адной з яўрэйскіх газет. Жыла ў старонцы, якая толькі праз некалькі дзесяцігоддзяў стала дзяржавай Ізраіль. У 1910-я гады пачалося фарміраванне нашай зямлячкі як пісьменніцы. Першыя апавяданні — пра жыццё ў звычайным мястэчку ў Беларусі, Расійскай імперыі. Выйшаў першы зборнік "Апавяданні" (1927). Затым пабачылі свет кнігі "Пакуль што" (1943) і "Справы" (1951). Двора пераклала на іўрыт раман Г. Флабера "Мадам Бавары".

З Уздзеншчыны, магчыма, завітаўшы ў Магільнае (альбо — Наднёман), радзіму вельмі папулярнага напрыканцы XIX стагоддзя яўрэйскага празаіка Якнегоза, скіруем свой шлях на Шацк, мінём Рудзенск.

І зробім прыпынак у Дукары. 1880-я гады падаравалі свету цэлую сям'ю літаратараў Чарны. Вядомыя пісьменнікі. Ды, праўда, трэба ўдакладніць: вядомасць іх распаўсюджваецца на Амерыку, тая краіна, дзе цяпер у пашаноце яўрэйская культура, літаратура на ідыш. Старэйшы з усіх — Шмуэль Нігер (Чарны). Нарадзіўся ў 1883-м, у Мінск з мястэчка перабраўся ў 1896 годзе. Першыя артыкулы друкаваў у газеце на іўрыце. Пасля

рэвалюцыі 1905 года перайшоў на ідыш. У 1908-м заснаваў у Вільні часопіс. Лепшыя нарысы, творчыя партрэты пісьменнікаў увайшлі ў яго кнігі "Тутаркі пра яўрэйскіх пісьменнікаў" (1913), "Тутаркі пра кнігі" (1922). З 1919 года — у ЗША, там наш зямляк напісаў і выдаў манаграфію пра Шолама-Алейхэма, Мендэла Мойхера-Сфорыма, І. Л. Пераца, Г. Левіка. Памёр у Нью-Ёрку ў 1955 годзе. Другі брат — Барух Чарны (вядомы і пад псеўданімамі Уладак Чарны, Б. Уладак). Нарадзіўся ў Дукары ў 1886 годзе. Займаўся паэзіяй, прозай, крытыкай. У маі 1907 года ўдзельнічаў у Лонданскім з'ездзе сацыял-дэмакратаў. У амерыканскіх перыядычных выданнях у 1908 годзе надрукаваў серыю нарысаў "Дзеці народа". У тым жа годзе да чытача прыйшла яго драма "Моша Рабейні". Дарэчы, некалькі гадоў назад мне пашчасціла сустрэцца з літаратарам Рыгорам Рэлесам, незадоўга да яго смерці, і падрыхтаваць вялікае інтэрв'ю з старэйшым яўрэйскім пісьменнікаў у Беларусі. Сярод іншых нашых землякоў Рэлес згадваў і дукорскіх братоў Чарны. Асобная старонка ў біяграфіі Боруха — знаёмства з паэтам Г. Левікам.

Смілавічы. Манастыр (мал. Н. Орды)

Узда. 1918 г.

Смілавічы. 1918 г.

Беразіно. Сядзіба пана Патоцкага. Пачатак XX ст.

Дукора. Пухавіцкі раён. Сядзіба (мал. Н. Орды)

Ігумен. Прачкі. Пачатак XX ст.

Але да яго асобы мы звернемся, завітаўшы ў Чэрвень.

Самы малодшы з братоў Чарны — Даніэль — нарадзіўся ў Дукары ў 1888 годзе. Хворы ад нараджэння, ён шмат часу праводзіў у бальніцах, клініках Расіі, Швейцарыі, Германіі, іншых краін. Уласныя фізічныя пакуты знайшлі месца і ў творчасці. За 50 гадоў літаратурнай работы Даніэль Чарны напісаў і нямала дзіцячых кніг. А галоўны яго твор — раман "Сямейная хроніка". Можна толькі здагадвацца, колькі там дукорскага матэрыялу! Ужо ў сталым узросце Чарны ўзяўся за работу, якую збіраўся ажыццявіць з самых малых гадоў, — нарыс "Дукор" (так і ў перакладзе гучыць: Дукор). Кніга пра роднае мястэчка пабачыла свет у Канадзе ў 1951 годзе. Памёр Даніэль Чарны ў 1959 годзе ў Бостане. Кнігі таленавітага літаратара па-ранейшаму выдаюцца ў ЗША, Ізраілі.

З маладзейшага пакалення яўрэйскіх пісьменнікаў Беларусі — і ўраджэнец Дукары Ліпа Гелер (нарадзіўся ў 1915 годзе). Яго зборнік вершаў на ідыш "Нараджэнне" пабачыў свет у Мінску ў 1934 годзе. У 1941–45 гадах Ліпа Гелер — на фронце. Пасля Вялікай Айчыннай вайны настаўнічаў, жыў у Смаленску. Да літаратурнай творчасці вярнуўся ў 1970-я гады. Пачаў ізноў друкавацца. Апошнія гады (памёр у 1989 годзе) правёў у Мінску. Пэўна, завітаў і ў Дукару, роднае мястэчка. І для таго ж, каб ушанаваць памяць пра загінулых родных: у лістападзе 1941 года фашысцкія карнікі расстралялі ў Дукары 275 яўрэяў.

З Дукары — лічаныя кіламетры да Смілавіч. Адтуль па дарозе на Магілёў едем у Чэрвень — старажытны Ігумен. У павятовым горадзе 25 снежня 1888 года нарадзіўся Левік Гальперын. Бацька яго працаваў настаўнікам. За ўдзел у рабочым руху маладога паэта выслалі ў Сібір. З высылкі Левік уцёк у 1913 годзе. Месцам жыхарства абраў ЗША. І там яны сустрэліся з адным з братоў Чарны. Болей даведчаны і спрактыкаваны літаратар Борух Чарны дапамог земляку

пазнаёміцца з рознымі выдавецтвамі, рэдакцыямі часопісаў і газет. Аказаў садзействанне ў выданні першага вершаванага зборніка. У 1930–40-я гады Левік прыняў актыўны ўдзел у антыфашысцкім руху. Катастрофе яўрэяў у Еўропе прысвяціў шэраг вершаў і паэм. У 1936 годзе наведаў СССР. І адчуваючы з Еўропы моцны вецер фашызму, стаў у Амерыцы адным з арганізатараў магутнай антыфашысцкай кампаніі. Памёр ураджэнец Чэрвеня-Ігумена ў 1962 годзе.

Мы не зазірнулі ў Сморгонь і Нясвіж, Баранавічы і Шклоў, Віцебск і Чашнікі... І тая ж гарады, мястэчкі вылучылі таксама вялікую кагорту яўрэйскіх пісьменнікаў Беларусі. Шмат хто з іх разгарнуў свой талент у 20–30-я гады, калі ўсталёўвалася Савецкая ўлада. Дарэчы, у даваенны час у Саюзе пісьменнікаў БССР нават існавала асобная яўрэйская секцыя. Літаратура, створаная ўраджэнцамі і Уздзеншчыны, і Пухавіччыны, і Чэрвеньшчыны, — яркая крыніца сацыяльнага, грамадска-палітычнага жыцця ў Беларусі. І яшчэ, відавочна, прыйдзе час, калі на гэтую акалічнасць звернуць увагу не толькі літаратуразнаўцы, але і гісторыкі.

© В поісках
утрачэннага

Паштоўкі
з калекцыі
Уладзіміра
Ліхадзедава

ПАДЗЕЯ

“Крыштальная Паўлінка” ў рыцарскім замку

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Пэўна, акадэмікамі стануць і добра вядомыя асобы, якія ў розныя гады атрымлівалі адкалег у знак прызнання вышэйшую ўзнагароду Беларускага саюза тэатральных дзеячаў — прыз “Крыштальная Паўлінка”. Перш чым уручыць сёлетнія прызы і прэміі, Аляксей Дудараў па традыцыі, як вядзецца з 1992 года, нагадаў імёны ўсіх, хто меў прыз і быў ім узнагароджаны. Яны гучалі пад апладысменты прысутных: Стэфанія Станюта, Расціслаў Янкоўскі, Зінаіда Канапелька, Наталля Гайда, Аляксандра Клімава, Барыс Герлаван, Аркадзь Саўчанка, Валерый Раёўскі, Фёдар Шамакаў, Лілія Давідовіч, Святлана Акружная, Вольга Клебановіч... Цяпер больш за дваццаць імёнаў, суквецце талентаў. Сёлета рашэннем рады СТД прызам “Крыштальная Паўлінка” за яркае і

таленавітае жыццё ў тэатры ўганаравана актрыса Беларускага рэспубліканскага тэатра юнага глядача, заслужаная артыстка Беларусі Вера Кавалерава. “Кажуць, дрэнны той салдат, які не марыць стаць генералам, — усхвалявана гаварыла яна са сцэны ў рыцарскай зале. — Я, мусіць, кепскі салдат — бо ніколі не спадзявалася, не марыла атрымаць такі прыз ад калег. Але сёння я вельмі шчаслівая... Дзякуй за высокую ацэнку маёй працы”.

І яшчэ тры акцёры ўганараваны тэатральнай супольнасцю. Руслан Чарнецкі атрымаў прыз “Крыштальная кветка” (яе яшчэ называюць “кветкай з вянка Паўлінкі”) — за самы таленавіты дэбют у ролі Эдыпа ў спектаклі “Эдып” на сцэне Нацыянальнага акадэмічнага драмтэатра імя М. Горкага. Прыз “Крыштальны анёлка” — ён для тых, хто ярка і таленавіта працуе

Драматург Аляксей Дудараў і кіраўнік рыцарскага клуба Дзмітрый Нясцок

ў тэатрах лялек — у заслужанага артыста Беларусі Уладзіміра Грамовіча з Дзяржаўнага тэатра лялек. А “Крыштальнай зоркай” — гэта як прыз спадзяванне, што будзе таленту ў хуткім часе і дзяржаўная ўзнагарода,

— ушанаваны Пётр Юрчанкоў, артыст Мінскага тэатра-студыі кінаакцёра. Сёлега ўпершыню ўручаўся прыз “Натхненне”, яго атрымаў заслужаны работнік культуры, дырэктар Нацыянальнага акадэмічнага драмтэат-

ра імя М. Горкага Эдуард Герасімовіч. Прызам, патлумачыў А. Дудараў, будучы адзначацца білецёры, грымёры, касіры — “тыя людзі, якіх не бачна на сцэне, але якія працуюць у тэатры з натхненнем і доўга”.

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Словы з водарам Бацькаўшчыны

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Ігэта — выдатна, што сучасных дзяцей гэтак закрануў традыцыйны абрад! Бо, як вядома, далучэнне да “народнай памяці”, звычай, традыцый, знаёмства з гісторыяй, з сапраўднымі каштоўнасцямі этнічнай культуры — гэта магутны пазітыўны зарад для тых, хто толькі шукае свой шлях у жыцці. А нашай мэтай і было: зацікавіць школьнікаў гісторыяй свайго роду, пачуваць сябе жывымі звёнамі ў непарыўным ланцужку пакаленняў.

Скажу не без гонару, што ўсе праграмы, праекты, распрацаваныя ў нашым адзеле беларускай культуры, маюць стануць водгук не толькі сярод глядачоў ды ўдзельнікаў. Мы чулі ўжо не раз словы ўдзячнасці ў свой адрас ад супрацоўнікаў камітэта па справах нацыянальнасцяў Цюменскай вобласці, адміністрацыі

Удзельнікі сустрэчы ў Цюменскай абласной бібліятэцы

Дома нацыянальных культур “Будаўнік”. Дарэчы, у адзеле нават праходзяць практыку студэнты Акадэміі культуры мастацтваў і сацыяльных тэхналогій Цюмені, якія таксама актыўна ўдзельнічалі ў арганізацыі нядаўняй сустрэчы.

Беларускага духу з наступленнем вясны ў Цюмені ўсё больш. Напрыканцы сакавіка, напрыклад, два тыдні працавала выстава

кніг на беларускай мове для дзяцей і юнацтва: усе, хто пажадаў, змаглі больш даведацца пра Беларусь. Нядаўна прайшоў і абласны фестываль нацыянальнай творчасці “Радуга”. І ў гаворцы тутэйшых хлопчыкаў і дзяўчынак з’явілася яшчэ адно цудоўнае беларускае слова: вясёлка!

Уладзіслава Татарынаў, кіраўнік аддзела беларускай культуры Дома нацыянальных культур “Будаўнік”, г.Цюмень

З РЕДАКЦЫЙНАЙ ПОШТЫ

А ў нас гавораць так...

Астравецкі раён, як вядома, знаходзіцца на беларуска-літоўскім памежжы. Насельніцтва тут шматэтнічнае. Акрамя літоўскага Гервяцкага сельсавета, кампактна ў раёне пражываюць палякі і рускія (нашчадкі старавераў за Віліяй), рассеяна — рускія і ўкраінцы. Усё гэта не магло не адбіцца на мясцовай гаворцы, якая даўно цікавіць вільнюскіх, гродзенскіх і мінскіх лінгвістаў.

Свой уклад у збіральніцкую справу вырашыла ўнесці і я. Прапаную чытачам “Голасу Радзімы” некаторыя прыказкі, прымаўкі і фразеалагізмы, якія бытуюць у арэале Гудагайскай школы, у ваколіцах апошняй беларускай чыгуначнай станцыі па шляху да Вільнюса. Здаецца, некаторых з іх няма пакуль у фальклорных зборніках.

Благая пуга, а і без яе туга.

Дурнем радзіўся — дурнем і памрэш.

Дурны, як бот з левай нагі.

Дурны, як бэлька.

Дурню гавары, а ён — дагары.

З сільным — не цягайся, з багатым — не судзіся.

І сам не гам, і другому не дам.

Лата на лаце і дзюра ў лаце.

Ляжак ляжыць, а за ім доля бяжыць.

Мягкая сцэле — ды цвёрда спаць.

Мядзведзь ніколі не мыўся, а які дужы.

Надуўся, як вош на крупы.

Ні Богу свечка, ні чорту кацарга.

Ні бэ, ні мэ, ні кукарэку.

Паміраць збірайся, а жыта сей.

Прысліўшы, прыхваліўшы, есці можна.

Ранняя пташачка зубкі калупае, позняя — вочкі працірае.

Рыбак рыбака відзя здаляка.

Сем лет у стадзе хадзіў, а ўсё цяля.

Стаіць, як слуп маляваны.

Сядзіць раскапусціўшыся.

Табой нідзе не падапрэшыся.

Чорт лапці сарваў, пакуль пару дабраў.

Як сеў, так і прыкіпеў.

Jakie drzewo — taki klin, jaki ojsiec — taki syn. (Якое дрэва — такі клін, які бацька — такі сын).

Taka pani, co pod wozem tuchi łari. (Такая пані, што пад возам мухі ловіць).

Siej w błoto, a będzie jak złoto. (Сей у балота, а будзе як золата).

Марыя Васілёнак, настаўніца Гудагайскай СШ Астравецкага раёна

Прыгожа “спяваюць” беларускія цымбалы

На “Еўрабачанні” загучаць цымбалы

Аўтары песні для “Еўрабачання-2011” акцэнтавалі ўвагу на нацыянальным каларыце

“I love Belarus” (“Я люблю Беларусь”) — менавіта так завецца песня, якую выканае студэнтка з Мінска Настасся Віннікава на міжнародным конкурсе. Сааўтарамі песні сталі Яўген Алейнік і Святлана Гераськова.

“Тэма самавызначэння вострая для многіх еўрапейскіх народаў, — лічыць Яўген Алейнік. — Менавіта таму мы напісалі песню пра родную краіну. Спадзяюся, слухачы падтрымаюць нас у жаданні расказаць пра

радзіму.

Сярод музычных інструментаў, якія суправаджаюць мелодыю песні “Я люблю Беларусь”, лёгка пазнаць цымбалы. Як растлумачыў Яўген Алейнік, яму заўсёды хацелася звязаць “Еўрабачанне” і нацыянальныя матывы. Да таго ж, музыка будзе блізкай і зразумелай іншым народам, дзе цымбалы з’яўляюцца нацыянальным інструментам.

Ужо вядома, што Настасся Віннікава прадставіць Беларусь у паўфінале міжнароднага конкурсу пад шаснаццатым нумарам. “Еўрабачанне-2011” пройдзе сёлета ў нямецкім Дзюсельдорфе.